

1956
2016

Ismeretlen kislejű naplójá: *Magyar forradalom*

A MAGYAR
SZABADSÁG
ÉVE

1956

Isten áldd meg a magyart!

1956. X. 23., kedd

Kronológia: 12.53-kor a rádió bejelenti, hogy a délutánra tervezett tüntetést betiltották, 14.30-kor azonban engedélyezik. A diákok a budai Műszaki Egyetemről indulnak el. A Petőfi-szobornál összeverődött gyűlést a Pesten végigvonuló tüntető tömegfelvonulása követi. Az első tüntetők diákok, akikhez később gyári munkások és irodai dolgozók is csatlakoznak. A felvonulók a forradalmi lengyel tábornok, Bem József szobránál, a budai oldalon tartott nagygyűlésen találkoznak. Este tömeg verődik össze a Kossuth téren, a Parlament előtt. 20 órakor a rádió Gerő Ernő beszédét sugározza, amelyben súlyosan elítéli a tüntetőket. Végre 21 órakor Nagy Imre szól a tömeghez. Egy távolabbi helyszínen tüntetők jelenlétében kerül sor a Sztálin-szobor ledöntésére kb. 21.30-kor. A tömeg megostromolja a Rádió épületét, ahol eldördül az első lövés. Az éjszaka folyamán egyre több felfegyverzett felkelő jelenik meg az utcákon, s megtámadják a középületeket: a telefonközpontokat, nyomdákat, fegyvergyárakat, rendőrőrsöket és -kapitányságokat, és egyes katonai bázisokat, például a Kilián laktanyát, valamint a Szabad Nép, a pártlap szerkesztőségét.

Kitört a forradalom

Június 14-én Lengyelországban diáktüntetés volt. Bevették a pártba a rehabilitált W. Gomulkát. Poznanban azonban véres összeütközésekre került sor.

23-án reggel a nap rendesen kezdődött, folyt a megszokott mindennapi élet. Délelőtt leckét írtam. Utána 2–3-ig orosz tanfolyamon voltam. Utána Mikivel egy Dohány utcai trafikban rágógumit akartunk venni, de nem lehetett kapni. Az iskolában az első óra, a mértan rendesen telt el.

Az orosz órán ötösre feleltem. A harmadik óra első felében a tanárnő nem volt ott. Ezalatt a Mór tanár érdekes történetet mesélt el. Akkor még senki sem gondolta, hogy másnap csaknem ugyanaz meg fog

történi. De íme, már kezdődik is. Bejött az egészségtan tanárnő, és azt mondta, hogy azért késett, mert a Corvin előtt leállt egy autó, s röpcédulákat szór. Ő fölvetett egyet, és a szövegét legépelte.

Olvasni kezdte:

Csatlakozunk a szegedi egyetemistákhoz, és megalakítjuk az új Mefesz szervezetet.

És fölolvasta mind a 14 pontot, melyet az egyetemisták szerkesztettek. A tanárnő azt mondta, hogy a közép és főiskolai tanulók hatalmas tüntetést rendeznek a Bem szobornál, de kérte, hogy mi ne menjünk a tömeggel, mert a Szabad Nép előtt máris óriási zűrzavar van. Óra végén kinéztünk az ablakon, s láttuk, hogy a Szabad Nép székházától csaknem a mi házunkig az egész utca szélességét elfoglalva áll a tömeg. Az utolsó két óra már nem telt el rendesen. Mindenki erről beszélt, s nem nagyon figyelt a tanításra. Szünetben az alkotmánytan könyvünkéből kiteptük a címereket, a táblára óriási Kossuth-címer rajzoltunk. Az utolsó órán (alkotmánytanon) a tanár felolvasta újból a 14 pontot, melyből én a következőket jegyeztem fel:

1. Követeljük a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok azonnali kivonását.
2. A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével.
3. Magyar–Szovjet és Magyar–Jugoszláv barátság egyenlőség alapján
4. Szüntessék meg a külföldi rádiók zavarását.

Sajtó és szólásszabadság, vélemény szabadság.

Új egyenruhát honvédségünknek.

Teljesen nyilvános tárgyalást Farkas Mihály ügyében.

A régi Kossuth-címer visszaállítása.

A zsarnokság jelképének, a Sztálin-szobornak eltávolítása.

Egymásért teljes szolidaritást.

Március 15. és Október 6. nemzeti ünneppé nyilvánítása.

Mikor kijöttünk az iskolából, majdnem mindenki a Szabad Nép székháza felé tartott. Én is ide mentem, s láttam, hogy röpcédulát osztanak. Azonban ember a talpán, aki tud szerezni. Birkózás van érte. Mikor én odaértem, épp azt mondták, hogy csak az ellenkező oldalon osztják. Az átjáróházon át siettem a főkapuhoz, de mire ideértem, már a másik oldalon dobálták az újságokat. Csak bolyongtam a tömegben, de nem tudtam szerezni. Egyszer azonban egy 16 év körüli fiúnak láttam, hogy három röpcédulája van, és láttam, hogy az egyiket valakinek odaadja. Kértem, hogy a másikat adja nekem. Nekem is adta.

Örömmel futottam haza, és olvastam.

Ezután a vasárnapra tervezett előadás próbáját tartottuk a II. emeleten.

Ekkor hazajött anyukám, és azt mondta, hogy a Parlamentnél és a város több pontján hatalmas tüntetés van. Az Andrassy úton végig hatalmas tömeg vonul. Ezeket a jelszavakat kiabálják: Szovjet csapat menjen haza, Sztálin szobrát vigye haza! Vesszen Gerő, nem kell Gerő! Rákosinak kötele!

A Szabad Nép előtt egy ember az autó tetejéről beszél, és sok ember hallgatja. Sokszor felhangzik az Éljen!!! kiáltás. Ezután több, diákokkal teli autó vonult a Röck Szilárd utcán végig. Ezeket a jelszavakat kiabálják róla: Aki magyar, velünk tart! Nagy Imrét a pártba! Új pártot! Kossuth címert akarunk! Függetlenség, szabadság, ez a magyar kívánság, stb.!!! Majd diákokkal teli autó állt meg a Szabad Nép előtt. Ugyanezeket a jelszavakat kiabálják róla. Utána a Himnusz énekelték, majd az autóra felszedtek a körülötte álló emberekből is egy párat.

Gerő Ernő 8 órakor este rádióbeszédet mondott.

A tüntetők a stúdió felé vonultak, egyrészt, hogy a Gerő-beszédet megakadályozzák, másrészt hogy a rádióban a 14 pontot bemondják. Amikor ezt nem teljesítették, ekkor a tüntetők az ablakokat téglákkal bedobálták. Ekkor az ÁVH-s alakulatok könnyfakasztó bombákat dobtak a tüntetők közé.

Nemsokára én úgy hallottam, mintha valami leesett volna. Ekkor anyu ezt kérdezte: Hallod? Mit? – kérdeztem. Lőnek! – mondja anyukám. Az ÁVH-sok a tüntetők közé lőttek. 8 ember elesett. Többször felhangzott a Gyilkosok! kiáltás. A tüntetők pedig betörtek a laktanyába, s a szerzett fegyverekkel viszonozták az ÁVH-sok lövését. Csakhamar hatalmas tűzharc keletkezett. Nemsokára a Gutenberg téren folyt a harc. Ezután közel, kb. 10 méterre az ablakunktól a Szabad Nép előtt folyt a harc. Egész éjszaka itt folyt a harc gép és rendes puskával. A Sztálin-szobrot éjszaka ledöntötték, és az Éjjel-nappal Közért elé, a város legforgalmasabb helyére húzták.

A központi vezetőség éjjel ülést tartott, és megválasztotta új tagjait. Olajat adott a tűzre az, hogy Gerő Ernőt tisztségében megerősítették. A forradalmárok betörték a Szabad Nép székházába, ablakait betörték. A stúdió előtti harc első áldozatát a párttitkár asztalára fektették.

A házunkban két felkelő lakik. Az egyik egy kocsin a zászlót tartotta. Akik a kocsiban voltak, mind meghaltak, de őneki csak az egyik lába sérült meg.

1956. X. 24., szerda

Kronológia: Vidéken állomásozó szovjet tankoszlopok érkeznek a hajnali órákban a fővárosba. Ettől kezdve a következő napokban spontánul szerveződő ellenálló csoportok tűnnek fel a kulcsfontosságú helyszíneken, Pesten a Corvin közben, a Tűzoltó utcában, Budán a Széna tér környékén és a Móricz Zsigmond körtéren. Az Akadémia utcái Pártközpontban Nagy Imrét javasolják a miniszterelnöki posztra. Kora reggel a rádió elítéli a felkelőket, és kihirdeti a szükségállapotot. A helyi és központi kormányzervek összeomlását pótlandó létrejönnek az önkéntes forradalmi bizottságok, mini például az újpesti városházán. Az első budapesti munkástanács az Egyesült Izzó Gyárban, ugyancsak Újpesten alakul meg. Ezt követően számos munkástanács jön létre az egész városban, például az óriási Csepeli Vas- és Fémművekben.

Utcai harc

A harc reggel javában folyt. Reggel géppuskaropogásra ébredtem. A rendőrök a harcban nem akartak részt venni, ezért hatan hozzánk menekültek. A felkelőktől való tisztogatásra magyar és szovjet alakulatokat vetettek be. Szovjet tankok vonultak a stúdió felé. A felkelők rálövöldöztek, egynek a tartályát kilyukasztották.

Kimentünk a Körútra, mert már nem volt akkora lövöldözés.

Megnéztük, mi a helyzet:

A Szabad Nép összes könyvét elégették, az égő könyvek megszzenesedett darabjai még a mi házunkba is átszálltak. Távolabb a Nemzeti Színház előtt sínről leszedett és felfordított villamosok.

Valami kopácsolásra lettünk figyelmesek. Ahogy közelebb mentünk, láttuk, hogy a Sztálin-szobrot hatalmas kőtörő kalapácsokkal verik szét. Azonban valaki elkiáltotta magát: jön a katonaság! A tömeg széjjeloszlott. Pedig csak a stúdió felé egy autó magyar katona indult. A Szabad Nép és a Bank tetejéről

leszedték a vörös csillagot, és a Rákóczi út közepére dobták. Bevetették a páncéltörőket, s a harc tovább folyt. Kisebb-nagyobb tüzek keletkeztek. A Szabad Nép 2 autóját felgyújtották. 80 tank közül állítólag 36-ot a Klauzál térig, 2-öt a Népszínház utcában, az Üllői úton, egyet a Rákóczi út 44. előtt kiégettek. Sok volt a sebesült. Azonban a mentőautókra is lövöldöztek. Mégis sok mentő, tűzoltó szaladgált a város utcáin.

A rádió Lakihegyről adott közvetítést, mely többnyire hanglemezekből és néhány közleményből állt.

Délben Nagy Imre, akit korábban miniszterelnökké választottak, rádióbeszédet mondott, melyben hangoztatta: Azok a felkelők, akik du. 2 óráig leteszik a fegyvert, nem kerülnek statáriális bíróság elé. 2 órakor azonban a felkelőknek csak kis része tette le a fegyvert, ezért az amnesztiát 6 óráig meghosszabbították. A felkelők a háztetőkre mentek, és onnan lövöldöztek. A harc mértéke mégis kezdett kisebbedni, mert a fegyveresek csoportjai az Árpád híd pesti hídfőjénél, a Vörösmarty utcában, majd a Lánchídnál megadták magukat.

Délután rendőrökkel beszélgettünk. Gyuli átvolt nálunk, vele is sokat szórakoztunk, elmondtam neki azt a történetet, amit tegnap a Mór tanár mesélt.

Este 6-kor nem mindenki tette le a fegyvert. Ezek tisztogatása miatt 6 órától kijárási tilalmat rendeltek el. A kapuk ezalatt zárva voltak. A rendőrök nálunk, a kishálóban aludtak.

Éjszaka nem volt különösebb lövöldözés. A Palace szállónál hallatszott még 1-2 lövés.

1956. X. 25., csütörtök

Kronológia: 'Véres csütörtök.' A szovjet tankok legénységével barátkozó magyar tüntetőkre a Parlamentnél, a Kossuth téren mind a mai napig tisztázatlan körülmények között tüzet nyitnak. Sokakat megölnek és megsebesítenek. Gerő Ernő a Párt első titkáráként Kádár János váltja fel. Maléter Pál megérkezik a Kilián laktanyába.

Harc a Parlamentnél, Gerőt felmentik, az oroszok megadják magukat

25-én reggel már a felnőttek munkába mentek, de nekünk nem kellett iskolába menni. Még mindig hallatszott lövés. A rendőrök már haza mertek menni. A stúdió végleges megtisztogatására most délelőtt került sor.

Dél előtt Gyulival játszottunk. Ekkor lövöldözéseket hallottunk. A parlament előtt hatalmas tűzharc volt. Kérték, hogy Gerő mondjon le. Azonban nem mondott le. Ekkor a tüntetők kérték az Országház tetején levő vörös csillag eltávolítását, ezt meg is tették. Ekkor az ÁVH-sok és az oroszok a tüntetőkre lőttek. Ekkor a sok ember egyszerre lehasalt, majd felkelt. Akik meghaltak vagy megsebesültek, a földön maradtak. Hatalmas vérfürdő volt. A harc többnyire géppuskázásból állt, azonban az oroszok többször tankokból lőttek. A Parlament ablakai a nagy légnyomástól porrá törtek. Több mint ezer halott volt. A kanálisokba esővíz módjára csurgott a vér. Ez a harc végül is Gerőt lemondásra készítette. A harc az orosz csapat megadásával, magyar győzelemmel végződött. A házakra kitűzték a nemzetiszín zászlót, melyből a címet kivágták. Az elesettek emlékére pedig a fekete zászló is ott lobogott minden ház kapuja fölött.

Anyukám azt mondta, hogy a Parlament előtti harc alatt a Külker. Minisztérium pincéjében voltak. Este a kimenési és csoportosulási tilalom ellenére is a közelben tüntetést rendeztek, énekelték a Himnuszt és egy Kossuth-dalt.

1956. X. 26., péntek

Kronológia: Folytatódnak a harcok Budapesten és vidéken. A talán legnagyobb vérontásra a nyugat-magyarországi Mosonmagyaróváron kerül sor: magyar határőrök tüzet nyitnak a fegyvertelen tüntetőkre, 52 embert megölnek és sokat megsebesítenek.

Tankharc a József körúton, követelik az ÁVH-tól a fegyver letételét

Éjszaka 2 óra tájban a Nyugati pu.-nál volt egy hatalmas harc. Mivel az oroszok megadták magukat, most már csak az ávosok harcoltak a tüntetők ellen. Ezek nem pártoltak át a tüntetőkhez.

Követelik az ÁVH-tól a fegyver letételét, ezt tanúsítja az a 6 pont, amit az írószövetség, és az a 4 pont, amit az Eötvös Loránd Tudományegyetem adott ki.

Dél előtt Gyuli nálunk volt, és egy város tervrajzát csináltuk. Ezután a József körúton hatalmas tankharc volt. A hatalmas légnyomás és harc következtében csaknem minden ablak betört a körúton. Az ablakok nálunk is rezegtek. Kigyulladt a Technológia épülete, és kigyulladtak a Baross utcában a klinikával

szembeni házak. Előző nap délutánjára eloltották a Nemzeti Múzeum tüzét. De az Alkalmi Áruház ugyanaznap kiégett. A Röck Szilárd u. 21. sarokház belövést kapott. A kormány amnesztiát ad azoknak a felkelőknek, akik 10 óráig leteszik a fegyvert. 800-an le is tették a fegyvert, de sokan tovább harcoltak. Ma már megjelentek egyes újságok.

1956. X. 27., szombat.

Kronológia: Folytatódnak a harcok. A rádió bejelenti az új koalíciós kormány megalakulását, amely a Pártközpont konfliktusainak és kompromisszumainak eredményeként jön létre.

Megalakul az új kormány

Azoktól a felkelőktől, akik az amnesztiarendelet ellenére se tették le a fegyvert, a hadsereg reggel tankokkal tisztogatta a várost. Délelőtt röpcédulákat szórtak, de a Corvin tetejére estek, s ezért nem tudtam szerezni. Délben megalakult az új kormány.

1956. X. 28., vasárnap

Kronológia: 13.20-kor a rádió bejelenti a tűzszünetet. 17.25-kor Nagy Imre a rádióban elmondja új kormányprogramját, amely tekintetbe veszi a felkelők követeléseit, és megváltoztatja a politikai légkört, különösen a szovjet csapatkivonásra vonatkozó programpontjával. Gerő, Hegedüs és más keményvonalasok Moszkvába repülnek. A budapesti jogi karon megalakul a Magyar Értelmiségiek Forradalmi Bizottsága.

A város tisztogatása – tűzszünet

Tegnap este a felkelőktől nem tisztították meg a várost egészen, ezért a harc most is folyt.

A Szabad Nép ma is közölte az új kormány névsorát.

800 autó és 200 tank érkezett. Megostromolták a Kilián György laktanyát. A szovjet tüzérség méteres lövedékkel lövette, és három lövéssel tudtak egy lyukat ejteni rajta. Végül az Üllői úti részen leszakadt a fal, és a laktanya csupa lyuk lett. A laktanya Maléter Pál parancsnoksága alatt a végsőkig védte magát. A Práter utcai általános iskolában is fegyveres felkelők voltak, ezért ezt is lövették. A Práter utcai házak súlyosan megsérültek. Délben elrendelték a tűzszünetet, de azért tovább lövöldöztek.

Délután Gyulival nálunk folytattuk a város tervrajzát.

Este Nagy Imre beszédet mondott, s megígérte, hogy megszüntetik az ÁVH-t. Nemzeti ünneppé nyilvánítják március 15-t. Továbbá az ország címere ismét a Kossuth-címer lesz. Megígérte, hogy 24 órán belül megkezdik a szovjet csapatok Budapest területéről való kivonását.

1956. X. 29., hétfő

Kronológia: Nagy Imre a Pártközpontból a Parlamentbe költözik. Még előfordulnak a szovjetekkel fegyveres összecsapások, de ugyanakkor folynak a különböző felkelő csoportokkal is a tárgyalások, nevezetesen a Deák téri Rendőr-főkapitányságon, hogy előkészítsék a Forradalmi Karhatalmi Bizottságot, és megszervezzék a kibontakozóban lévő Nemzetőrséget. Dudás József és csoportja elfoglalja a Szabad Nép székházát.

Az ország címere ismét a Kossuth-címer

X. 29-én délelőtt Gyuli átjött hozzánk, és áthozta a Pesti Hírlap lexikonát. Ebből a tervezett városunk utcáit neveztük el. Gyuli mondta, hogy az ország címere ismét a Kossuth-címer lett. A Szabad Nép első oldalon hatalmas Kossuth-címert hoz.

2 óra tájban a lexikonból a környező államok címereit nézegettük. Ekkor egy tüntetés hangját hallottuk: „Ruszkik haza!” A kormány ezt meg is fogadta.

Az újságok azon kívül, hogy Kossuth-címerrel jelentek meg, hozták a hírt, hogy Budapest területéről megkezdik a szovjet csapat kivonását.

Ma nem volt különösebb lövöldözés.

1956. X. 30., kedd

Kronológia: A szovjet katonai erők elkezdik kivonulásukat a fővárosból. Elkeseredett harcok folynak a Köztársaság téren, ahol a felkelők megostromolják a budapesti pártházat. Mindkét oldalon vannak halálos áldozatok és sebesültek. Az ostrom után a feldühödött tömeg az épület számos védőjét meglincseli vagy lelövi. Nagy Imre bejelenti az egypártrendszer felszámolását. Mindszenty bíborost kiszabadítják a házi őrizetből.

A budapesti pártbizottság székházának ostroma. Nem helyeslik a jelenlegi kormány összetételét.

Reggel még volt harc, mint később megtudtam, a pártháznál.

Gyuli délelőtt átjött. E napló elődjét csináltuk, majd délfelé röpcédulát osztottak.

Megszűnt az ÁVH, megalakult a nemzetőrség. Majd a Függetlenség c. újságot osztották. A Kossuth rádió Szabad Kossuth rádió lett.

Nem helyeslik a jelenlegi kormányt.

1956. X. 31., szerda

Kronológia: Mindszenty bíboros Budára érkezik. A Pravda az előző nap a Kreml által kiadott közleményt nyilvánosságra hozza; eszerint tiszteletben tartják Magyarország függetlenségét és szuverenitását, de Moszkva hivatalos álláspontja hamarosan megváltozik. A Honvédelmi Minisztériumban megalakul a Forradalmi Honvédelmi Bizottmány. A Nemzetőrség megerősítésére a Kilián laktanyába összehívott gyűlésen összezsapnak az álláspontok. Befejeződik a szovjet csapatok kivonása a fővárosból, de majdnem ezzel egy időben jelentések érkeznek a keleti határon át beáramló újabb fegyveres erőkről. Az eddig hatalmon lévő Magyar Dolgozók Pártja feloszlik, és bejelentik egy új párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulását. Újraélednek az 1945 utáni és előtti pátok.

Már majdnem teljesen kivonultak az oroszok.

Gyuli reggel közölte velem, hogy az oroszok elhagyták Budapestet. A Köztársaság téri pártháznál pedig az ÁVH-sok ellen küzdenek. A pártházat ostromolják. Ott volt ágyúzás. Az ÁVH-sokat a forradalmárokat lábuknál fogva felakasztják. Egyesek rendőrruhába próbáltak bújni, azonban ezeket is észrevették, és megkapták méltó büntetésüket. Egyeseknek a belük, az agyvelejük kilógott, mert a nép a halott ávosokba is belerúgott. Egyes ávosokat meggyújtották és elégették. Majd csörgést hallottak a föld alól. A felkelők azt gondolták, hogy az ávosoknak titkos alagútjuk van, mely összeköttetésben van a Palace szállóval és a Földalatti Gyorsvasúttal, és az ávosok ide zárják a foglyokat. Ezért a Köztársaság teret több helyen felásták. Azonban az alagutat nem találták meg.

Jucika és Rózsika, anyukám nővérei átjöttek hozzánk. Jucika nemzetiszín, feketével átkötött szalagot tűzött a kabátjára. Délután a házmesteréssel elmentünk sétálni, megnézni a házakat. A Röck Szilárd u. 21. sz. ház belövésén kívül a Röck Sz. utcában más kár nem volt. Kiértünk a körútra. Mintha megváltozott volna a világ. Nincs olyan ház, amely ne kapott volna belövést. Az utcán téglák, felszedett kövek hevertek.

A Rákóczi téren össze-vissza tört villamos volt, továbbá egy kiégett autó felfordított roncsa. Minden üvegablak betört.

Hazajött anyukám, nekem is csinált kokárdát. Apukám pedig azt mondta, hogy a Szabadság-szobornál rengeteg ember áll.

Éjszaka nem volt lövöldözés.

1956. XI. 1., csütörtök

Kronológia: Kora reggel szovjet csapatok veszik körül a Ferihegyi és a többi repülőteret. Nagy Imre bejelenti a kilépést a Varsói Szerződésből, s kinyilvánítja az ország semlegességét. A rádióban elhangzik Kádár János bejelentése, amelyben „dicsőséges felkelésről” beszél. A beszéd sugárzásakor azonban Kádár már eltűnt, hogy néhány nap múlva a második szovjet intervenció nyomán térjen vissza.

Halottak napja

Reggel Gyuli az ő naplóját mutatta nekem.

A délelőtt folyamán a rádió bement a nemzetőrség felszerelését.

Ebéd után a Radics Maritól sok hosszú részletet kaptam a Gábor diákból.

Délután a Huckleberry Finnt olvastam.

5 óra tájban hazaérkezett apukám, de mivel anyukámat nem találta itthon, elment. 5 perc múlva betoppant anyukám. Elmentünk egy kicsit szétnézni. Kimentünk a Blaha Lujza térre. A Szabad Nép kapuját fegyveres katonák őrzik. Előtte 2 villamoskocsi volt. Láttam a két kiégett autót. A parknál az „Igazság” c. napilapot árulták. Vettünk is egyet. Az Akácfa utcában egy páncélkocsi-roncson sok ember áll. Távolabb 2 fiatalember a Sztálin-szobor utolsó darabjait veri szét. A Szabad Nép székházának a felírásából csak ennyi látszik: a.. Nép. Az Esti Budapestről is az Esti szó le van véve. Az épület tetején kis tábla hirdeti: Függetlenség szerkesztősége. Az égen nagy zajjal egy helikopter repült. A Körút és a Népszínház utca sarkán egy össze-vissza tört villamoskocsi volt. A hirdetőoszlopokon kis rajzok voltak, Ruszki haza aláírással.

Otthon rolifogat játszottam.

Este a rádió közölte, hogy újabb szovjet csapatok érkeznek Budapestre. Nagy Imre kéri ezek visszavonását. Közölte továbbá, hogy a Szabad Nép megszűnik. Újból megjelenik a Kis Újság. 8 órakor Mindszenty József bíboros-hercegprímás, aki kedden kiszabadítottak börtönéből, beszédet mondott. Bemondta a rádió, hogy az úttörő szervezet helyett ismét cserkész szervezet lesz. Este a harcban elesettek emlékére az ablakokban gyertyák égtek.

1956. XI. 2., péntek

Kronológia: A szovjetek visszatérésének árulkodó előjelei ellenére a fővárosban folytatódik a 'győzelmi' hangulat, és tárgyalások folynak a munkához való visszatérésről és a normális élet újrafelvételéről november 5-én, hétfőn. A szovjet nagykövetség 'mitikus ostroma'.

Magyarország semleges ország

Apukám mondta, hogy tegnap a Szabadság-szobornál sok ember verődött össze. Az orosz katonát ledöntötték, és a vörös csillagot leszedték a talapzatról.

Nagy Imre kijelentette Magyarország semlegességét. Felmondták a tavaly megkötött varsói egyezményt.

Dél előtt olvastam a Huckleberry Finnt. Délután naplót írtam. Később Gyulival a tervfüzetet csináltam.

Éjszaka most is égtek a gyertyák.

1956. XI. 3., szombat

Kronológia: A kormány újjárendeződik és kibővül; Maléter Pál lesz a honvédelmi miniszter. Bár változatlanul érkeznek hírek a szovjet csapatok főváros körüli előrenyomulásáról, megkezdődnek a Parlamentben a hivatalos tárgyalások a szovjet haderő magyarországi kivonásáról. Este Tökölön kellene folytatódniuk, de a magyar tárgyaló fél letartóztatásával hirtelen megszakadnak. Este Mindszenty kardinális élő adásban mondja el vitákat kiváltó beszédét a magyar rádióban.

Új párt alakul, az MSZMP

De.: Olvastam a Tom Sawyert, mint detektívet.

Du.: Az újság közölte, hogy helyreállítják a rendet, 45 autóbusz megindul. Hétfőn megkezdődik a tanítás. Több üzemben megkezdődik a munka. Az MDP helyett új párt alakul, az MSZMP. Az új párt lapja a

Népszabadság. Egyeseket kérésükre a kormányból eltávolítottak, másokat felvettek Este Mindszenty bíboros beszédet mondott. A honvédelmi miniszter Maléter Pál lett..

1956. XI. 4., vasárnap

Kronológia: A hajnali órákban szovjet csapatok özönlik el Budapestet. Nagy Imre elmondja drámai rádióüzenetét a Parlamentben, majd a jugoszláv nagykövetségre menekül, ahol társaival együtt több mint két hétig marad. Mindszenty bíboros is elhagyja a Parlamentet, és az amerikai nagykövetségen kér menedéket - 15 évig itt él. Bejelentik, hogy megalakul az új, a szovjetek által támogatott kormány Kádár János vezetésével. A szovjet erők a magyar hadsereg részéről alig találkoznak ellenállással, de néhány napig jelentős tevékenységet fejt ki számos felfegyverzett civil csoport. A legtöbb külföldi újságíró elhagyja a Duna Hotelt, és az országból történő távozás előtt a különböző nagykövetségeken keres menedéket.

Az oroszok megtámadtak.

Éjszaka 5 óra tájban egy ágyúgolyó hangját hallottam. Mi az, még mindig lövöldöznek? – gondoltam magamban. Nem sokkal később Nagy Imre rádión keresztül értesítette a lakosságot: „A szovjet csapat ma megtámadta Budapestet”. Ezt több nyelven elmondták. Közben itt is, ott is hallom, hallom a lövöldözést. Egyszer csak a rádió elhallgat, és nem szólal meg újra. Megszakadt az összeköttetés – vélte apukám. Egy vontató a Stáhly utcában levő rossz vastartályokat húzza el. Biztosan barikádot akarnak belőle csinálni, mondja apu. Mikor felkeltünk, láttuk, hogy a ház lakóinak nagy többsége lenn van a pincében. Mi nem mentünk le, mert a mi kishobánk van úgy védve, mint az óvóhely. Apukám kifogott valami külföldi rádióállomást, mely bemondta, hogy letartóztatták Nagy Imrét a szovjetek, akik elfoglalták a Parlamentet. Ezt a ház többi lakója nálunk hallgatta.

Délután Gyuli bejött hozzánk, és azt mondta, hogy a Rákóczi út és a Körút, mellékutcáival el van barikádozva. Felszedték a követ az utcáról, felborították a villamosokat. A Stáhly utcai tartályokat a Rákóczi út és az Akácfa utca sarkára vitték. A Corvin és a Szabad Nép ablakában puskások vannak, és lőszerral vannak tele. Csaknem egész délután itt volt az óriási harc. Ezalatt én könyveimet rendeztem. Ebben Gyuli is segített. Egyszer csak hirtelen egy hatalmas lövés volt. Délután eljött hozzánk Kálmán bácsi. Hosszasan beszélgettünk. Elmondta Kálmán bácsi, hogy náluk fönns az emeleten, mikor lönek, minden rezeg. Este a kishobában levő ágy mellé még behúztuk a nagyszoba egyik rekaméjának a betétjét. Azért aludtunk itt, hogy az esetleg bejövő golyók, szilánkok ellen védekezzünk. Én és anyukám

a rekamién aludtunk, azaz én csak aludtam volna, mert újra meg újra kezdődő közeli tűzharcot figyeltem. Az oroszok tankjaira a magyarok csak puskákkal lődöztek. A harcba az oroszok még bevetettek gépágyúkat, aknavetőket és más nehéztűzéri fegyvereket is. A harc egész éjszaka folyt.

Forrás: *A magyar forradalom 1956. Napló.* Kieselbach Tamás, é. n 3-24.

Forrás: Bob Dent: *Budapest, 1956.* Európa Könyvkiadó, 2006. 28-32.